

3. Тернополянин під час щоденних пробіжок збирає сміття і рекомендує це робити іншим// веб-сайт.URL: <https://galas.te.ua/2018/04/тернополянин-під-час-щоденних-пробіж/>
(дата звернення 29.10. 2019)
4. У світі набирає популярності новий вид спорту – пробіжка з прибиранням сміття// веб-сайт.URL: <https://ecotown.com.ua/news/U-sviti-nabyraye-populyarnosti-novyy-vyd-sportu-probizhka-z-prybyranniam-smitty/> (дата звернення 18.10. 2019)
5. У світі набуває популярності екологічний спорт - плогінг// веб-сайт.URL: <https://www.unian.ua/ecology/trash/10154021-u-sviti-nabuvaye-populyarnosti-ekologichniy-sport-plogging.html> (дата звернення 10.10. 2019) (дата звернення 9.11. 2019)
6. Шведи перетворили збір сміття на спорт // веб-сайт.URL: <https://ukr.segodaya.ua/world/europe/shvedy-prevratili-sbor-musora-v-sport-1126198.html>(дата звернення 9.11. 2019)
7. STAR плогінг// <https://diem.studway.com.ua/d/star-plogging/>(дата звернення 11.11. 2019)

Левковський Д.М.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ВЕСЛУВАННЯ НА БАЙДАРКАХ І КАНОЕ У ТНПУ ІМ. В. ГНАТЮКА

В 1970р був перший набір у Тернопільський тоді ще педінститут і я поступив на перший курс в групу ПСМ з лижного спорту. До 1975 року в ТНПІ такого виду спорту як веслування на байдарках та каное офіційно не було. В 1974 році я Левковський Д.М. закінчив навчання у ТНПІ і був направлений на роботу тренером з веслування на байдарках та каное в спортивне товариство “Динамо” в якому я будучи студентом займався своїм улюбленим видом спорту. Групи підвищення спортивної майстерності (ПСМ) веслування не існувало в інституті тому я відвідував ПСМ з лижного спорту. Майже два роки я попрацював тренером і продовжував далі свою спортивну майстерність. На початку 1976 року мені було запропоновано деканом факультету фізичного виховання Шияном Б.М. відкрити нову спеціальність і розвивати веслування на байдарках та каное.

Після певних перемовин я дав згоду. Далі почався дуже складний і тернистий шлях розвитку. Перед викладацьким складом факультету фізичного виховання було поставлено на рівні ректорату завдання готувати майстрів спорту та спортсменів високого класу. А ректорат та керівництво факультету буде всіляко допомагати та сприяти розвитку спорту високого класу. Адже в ТНПІ на той час не було ніякого веслувального інвентарю та спортивної бази. Керівництво інституту та ДЮСШ “Буревісник” заключили угоду про співпрацю. ДЮСШ “Буревісник” зобов’язався забезпечувати інвентарем та спортивною базою а ТНПІ готувати і створювати всі необхідні умови для навчання та занять спортом студентам спортсменам. Так розпочався розвиток веслування на байдарках та каное. Але з часом

почали виникати спірні питання щодо угоди. Тренувальний процес з веслування проходить на водоймі а для забезпечення повноцінного тренувального процесу та безпеки потрібний супровід катером а для цього потрібні паливо - мастильні матеріали Університет не мав можливості купувати паливо а ДЮОШ "Буревісник" потрібну кількість для повноцінного тренувального процесу не мав змоги забезпечити. Були моменти що приходилося купувати пальне за власні кошти. Через декілька років ТНПІ придбав декілька човнів та весла. Також силами студентів під моїм керівництвом і за кошти ДЮОШ "Буревісник" була збудована веслувальна база на "дальньому пляжі" де і надалі проходили заняття та спортивні змагання. За певний період часу ДЮОШ "Буревісник" запропонував передати збудовану веслувальну базу передати на баланс ТНПУ. З певних причин в цьому було відмовлено. На акваторії Тернопільського озера дуже часто проводились змагання з веслування серед ВУЗів України. Також два рази були проведені змагання серед ВУЗів СРСР. Підготовка дистанції на воді це дуже складний і довготривалий процес, який приходилося виконувати власноруч з допомогою колег тренерів ДЮОШ "Буревісник". Але підготовка та проведення змагань завжди проходили успішно.

Починаючи з нуля і через декілька років наші студенти веслувальники почали успішно проявляти себе на змаганнях різного рангу.

Протягом багатьох років наші веслувальники на змаганнях серед ВУЗів України ставали чемпіонами та призерами змагань. Команда ТНПІ постійно займала призові місця серед ВНЗ України. Майже кожного року 3-5 студентів ТНПІ ставали переможцями та призерами чемпіонатів України з веслування. Варто згадати прізвиська кращих спортсменів а саме:

Колесніков Юрій майстер спорту міжнародного класу – срібний призер Спартакіади народів СРСР 1979 року, дворазовий призер кубка СРСР, багаторазовий переможець і призер чемпіонатів України. Член збірної команди України протягом багатьох років. Близько тридцяти разів був переможцем і призером ЦР ДСО "Буревісник" (студентське спортивне товариство).

Островський Станіслав майстер спорту - переможець і призер чемпіонатів України та ЦР ДСО "Буревісник". Член збірної команди ДСО "Буревісник" України.

Дмитришин Роман - майстер спорту - переможець і призер чемпіонатів України та ЦР ДСО "Буревісник". Член збірної команди України протягом багатьох років. Переможець і призер першості ДСО "Буревісник" України. Член збірної команди ДСО "Буревісник" України.

Маїк Петро - майстер спорту - переможець і призер чемпіонатів України. Член збірної команди України. Переможець і призер першості

ДСО "Буревісник" України. Член збірної команди ДСО "Буревісник" України.

Гикавий Володимир - майстер спорту - призер чемпіонату України. Переможець і призер першості ДСО "Буревісник" України. Член збірної команди ДСО "Буревісник" України.

Вальчишин Йосип - майстер спорту - призер чемпіонату України. Переможець і призер першості ДСО "Буревісник" України. Член збірної команди ДСО "Буревісник" України.

Фесюк Ніна - майстер спорту - переможець і призер чемпіонатів України. Член збірної команди України. Переможець і призер першості ДСО "Буревісник" України. Член збірної команди ДСО "Буревісник" України.

Дем'як Віра - майстер спорту - переможець і призер чемпіонатів України. Член збірної команди України. Переможець і призер першості ДСО "Буревісник" України. Член збірної команди ДСО "Буревісник" України.

Бойко Світлана - переможець і призер першості ДСО "Буревісник" України. Член збірної команди ДСО "Буревісник" України.

Я міг би цей список продовжити тому що були у мене ще багато трішки менше титулованих спортсменів які своїми спортивними результатами на змаганнях різного рангу також показували високі досягнення. Мені дуже приємно що багато, більше 50 випускників нашого Університету після закінчення навчання в різних регіонах України стали тренерами з веслування на байдарках і каное і на сьогоднішній день успішно працюють і готують спортсменів високого класу. Також багато випускників працюють на керівних посадах в різних спортивних товариствах. Двоє випускників працюють по спеціальності за межами України.

За час моєї тренерської діяльності мною було підготовлено – один майстер спорту Міжнародного класу. Чотирнадцять майстрів спорту. Більше двадцяти кандидатів в майстри спорту. За період моєї тренерської діяльності в ТНПУ дуже часто приходили на ВУЗ та особисто мені із спортивного комітету України та СРСР, спортивного товариства "Буревісник" подяки за підготовку спортсменів високого класу. Дуже важким був мій тренерський шлях як для мене так і для спортсменів. Часто приходилося жертвувати своїм вільним часом та сім'єю. Були моменти які створювали загрозу життю. Один з прикладів коли в складі збірної команди ДСО "Буревісник" України, будучи на тренувальних зборах в Душанбе, я і мої вихованці попали під землетрус силою в сім балів. У нас обійшлося без втрат а взагалі було тисячі жертв і травмованих. Сезон веслувальників в основному проходив у літній період. Часті виїзди на змагання та тренувальні збори. У мене ніколи не було літньої відпустки а в студентів канікул. Але я дуже задоволений що моя праця і моїх вихованців не пройшла марно а давала високий результат у спортивній діяльності. Я

впевнений, якщо можна було все повернути на десятки років назад я обрав би той самий життєвий шлях.

Маляр Е.І., Маляр Н.С.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ОЛІМПІЙСЬКОГО ВИДУ СПОРТУ – ЖІНОЧОГО РЕГБІ-7 У ТЕРНОПІЛІ. ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОЇ ПОБУДОВИ ЦІЄЇ ГРИ

Тернопільський національний економічний університет

Анотація. У статті наведено історію розвитку олімпійського виду спорту - жіночого регбі-7 у м. Тернополі, проаналізовано перспективність розвитку цього виду спорту та основні принципи ефективної побудови цієї гри.

Ключові слова: регбі-7, принципи, олімпійський вид, історія розвитку, гра, студенти ТНЕУ.

Annotation. The article presents the history of the development of the Olympic sport - women's rugby-7 in Ternopil, analyzes the prospects of the development of this sport and the basic principles of effective forming of this game.

Keywords: rugby-7, principles, Olympic sport, history of development, game, TNEU students.

Історія розвитку жіночого регбі-7 у Тернополі розпочалася у 2011 році, коли на базі Тернопільського національного економічного університету за сприянням ректора Андрія Ігоровича Крисоватого була створена команда «Універ-ТНЕУ» (тренер Ю.І. Мазуренко). Спочатку було складно, тому що вперше, але згодом команда зміцніла, набралася досвіду і в 2013 році стала срібним призером Чемпіонату України (вища ліга).

У 2015 році в команді «Універ-ТНЕУ» з'явилися нові гравці, які з розумінням поставилися до нових вимог тренера Маляра Е.І. у плані зміни методики побудови навчально-тренувального процесу: збільшилися навантаження, підвищився рівень техніко-тактичної та психологічної підготовленості наших регбісток. Це дало свій результат.

У 2016 році команда «Універ-ТНЕУ» стала бронзовим призером Чемпіонату України (вища ліга), у 2017 році – срібним. Найбільший успіх прийшов у 2018 році – наша команда стає Чемпіоном України (вища ліга). На Універсіаді України у 2017 році студентка ТНЕУ вибороли бронзові нагороди. Також у 2017 та 2018 роках команда «Універ-ТНЕУ» здобула бронзові нагороди у Чемпіонаті України U-21.

На протязі останніх трьох років 18 дівчат отримали спортивні звання Кандидатів у Майстри спорту України. Крім того, 6 наших регбісток були учасниками Чемпіонатів Європи U-18 в Андоррі та